

Gavrilović Dejan, Škola za brodarstvo, brodogradnju i hidrogradnju, Beograd
Doc. dr Goran Kasum, Univerzitet u Beogradu - Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja
Doc. dr Mališa Radović, Filozofski fakultet u Nikšiću

ISTORIJA SAVATEA U SRBIJI DO KRAJA PRVOG SVETSKOG RATA

1. UVOD

Od Prvog srpskog ustanka, preko njegovog sloma i Drugog srpskog ustanka, Srbija pokušava da dođe do nezavisnosti. Tek 1830. godine Srbija Hatišerifom dolazi do prvog nivoa nezavisnosti, iako je turska vlast i dalje smatra svojom provincijom. Na čelu države bio je knez a Srbija postaje kneževina. Na Berlinskom kongresu, 1878. godine, Srbija dobija samostalnost u pravom smislu te reči, a četiri godine kasnije Srbija postaje kraljevina.¹

Početak dvadesetog veka takođe je buran za Srpsku državu. Balkanski ratovi 1912. i 1913. godine, kao i Prvi svetski rat 1914-1918 odnose veliki broj života. U Prvom i Drugom srpskom ustanku živote je izgubilo oko 150.000 lica, što je predstavljalo 21,4 % ukupnog stanovništva. U Balkanskim ratovima i Prvom svetskom ratu Srbija je izgubila 1.440.585 lica, što je iznosilo 27.9% od ukupnog broja stanovništva. U oba slučaja stradalo je 50% muškaraca starosti između 18-55 godina, što predstavlja najvitalniji deo jednog naroda.² Sve ove činjenice jedan su od uzroka sporijeg razvoja školstva, kulture i sporta, a samim tim i borilačkih sportova.

2. FIZIČKO VASPITANJE I BORILAČKI SPORTOVI U SRBIJI 1850 - 1918

Kada se govori o razvoju fizičke kulture u Srbiji moraju se uočiti tri osnovna pravca razvoja. Mada su ovi pravci razvoja imali sopstvene linije razvoja nemoguće je izbeći utisak da su ovi putevi donekle isprepletani i povezani. Ukupna slika o svemu što je vezano za razvoj fizičkog vaspitanja i borilačkih sportova u Srbiji stiže se tek kada se sagledaju sva tri pravca kojima se oni razvijaju. Prvi pravac razvoja fizičkog vaspitanja i borilačkih sportova prati se kroz njihovo mesto i ulogu u građanskim školama, drugi pravac predstavljale su vojne škole, dok treći pravac predstavlja nastanak i razvoj građanskih sportskih društava i sportskih klubova.

2.1. Borilački sportovi u školama

Padom srednjovekovne Srbije pod tursku vlast kulturni i prosvetni razvoj je značajno smanjen. Jedino mesto gde su se mladi opismenjivali bili su manastiri a nastavnici su najčešće bili sveštenici ili monasi. Obzirom na tu činjenicu, narodna izreka «vera nas je održala» još jednom se potvrđuje. Nakon Prvog srpskog ustanka i oslobođenja u gotovo svim varošima se otvaraju škole. Veliku školu otvara Dositej Obradović 1808. godine, a već druga generacija ove škole kao jedan od predmeta ima fehtovanje

¹ S. Ilić, S. Mijatović, 1994, str. 36-37

² R. Ljušić, S. Bojković, M. Pršić, B. Jovović, 2000, str. 11

(mačevanje) sabljama. Ovaj predmet predavao je kapetan beogradskih konjanika Petar Đuričković.¹

Posle propasti Prvog srpskog ustanka i postepenog uspeha u ostvarivanju nezavisnosti nakon Drugog srpskog ustanka, ponovo se pokrenulo pitanje školstva. Za srpsko školstvo značajan datum je 1838. godina, kada se u Kragujevcu osniva Licej koji je imao za cilj obrazovanje budućih činovnika za administrativne i pravne službe. Posle tri godine Licej prelazi u Beograd. Od 1884. godine slušaoci Velike škole (bivšeg Liceja), koji je u svom sastavu imao tri fakulteta, imali su obaveznu nastavu fizičke kulture. Nastavu fizičke kulture su činili i određeni elementi borenja koji su se usvajali u zgradi Vojne akademije u Beogradu. Nastavnici borenja su bili aktivni oficiri Kraljevine Srbije: major Jovan Marinković i poručnik Milan Vasić. Od 1905. godine Velika škola postaje Univerzitet u čijem sastavu se nalazilo pet fakulteta.

2.2. Borilački sportovi u vojnim školama

Po dobijanju delimične nezavisnosti 1830. godine, Knjaz Miloš Obrenović šalje u Požarevac određen broj sposobnih mladića sa ciljem osposobljavanja za stručni komandni kadar u vojsci. Po njihovom okupljanju knjaz Miloš osniva Gardijsku školu aprila 1830. godine. Ova škola traje tri godine. Decembra 1837. godine otvara se «knjaževsko-serbska vojna akademija». Prvi profesor bio je Stefan Herkalović sa znanjem srpskog, francuskog, italijanskog, nemačkog i engleskog jezika. Nastavni plan i program sadržao je između ostalog i borenje tj. fehtovanje (mačevanje). Ova škola traje do juna 1838. godine. Šestog septembra 1850. godine otvara se Artiljerijska škola koja se trudi da obrazuje kadar za sve rodove vojske.² U početku je bilo jedanaest predmeta, ali se program vremenom obogaćuje velikim brojem predmeta, među kojima su i borenje, gimnastika, plivanje. Posle trideset godina Artiljerijska škola postaje Vojna akademija i deli se na Nižu, koja traje tri godine, i Višu vojnu akademiju, koja traje dve godine.

Nastva borenja se održavala u kontinuetu od osnivanja Artiljerijske škole pa sve do Prvog svetskog rata. Na mestu nastavnika menjali su se Jovan Zamastil od 1851. godine, Dođe Marković 1858-1860, Ferdo Mihoković 1863-1887, Ljubomir Ilić 1886-1891, Miloš P. Vasić 1891-1899, sa prekidima Šarl Duse 1891-1919, sa prekidima Svetislav Mišković 1895-1897, Dragomir T Nikolajević 1900-1902, Aleksandar Josifović 1902-1907³

2.3. Borilački sportovi u građanskim sportskim društvima

Prve građanske škole ili građanski sportski klubovi osnivaju se sa ciljem obučavanja omladine i građanstva u nekoliko sportova: mačevanju, plivanju i gimnastici. Po dobijanju samostalnosti, Berlinskim kongresom 1878, Srbija je dobila i velikih broj učenih ljudi koji su se vraćali u slobodnu domovinu. Oni su se trudili da prenesu znanja doneta iz razvijenih evropskih zemalja. Neki od njih su učestvovali u osnivanju sport-

---

¹ Isto, str. 153

² R. Ljušić, S. Bojković, M. Pršić, B. Jovović, 2000, str. 224

³ Isto, str. 299

skih društava. Godine 1882. osniva se Beogradsko društvo za gimnastiku i borenje koje između ostalog uvećbava i neke vrste pesničenja, pri kojem se udaralo i nogama.¹ Slična društva se otvaraju u Šapcu, Smederevu, Kragujevcu i drugim gradovima Kraljevine Srbije. Pod uticajem ideje o sveslovenskom sokolskom vežbanju, koje se ogledalo u želji i težnji da se umesto nemačkog uvede češko-sokolski sistem vežbanja, Beogradsko društvo za gimnastiku i borenje 1891. godine menja ime u Beogradsko gimnastičko društvo Soko. Posle promene naziva jedan deo članstva osniva novo društvo pod imenom «Dušan Silni», sa ciljem da se preko imena sportskog društva održava tradicija i veza sa srednjovekovnom Srbijom. Ova dva društva predstavljaju kasnije dva saveza sa različitim idejama. Prvi zastupa ideju «sokolstva i češkog sistema vežbanja», a drugo društvo je vezano za srednjovekovnu Srbiju što se vidi i iz imena društva. Često su sokolska društva prezentirala svoj rad u matičnim sredinama, to su bile sokolske vežbe i zabave. Pomenute manifestacije sadržale su i «rimsko-grčki sil rvanja»², prezentacije «boksovanja»³ a takođe i mačevanje koje može uzeti epitet najstarijeg borilačkog sporta u Srbiji.

Primetno je da su ljubitelji borenja u tom periodu pored toga što su radili kao vojna lica često postajali nastavnici, osnivači pa i takmičari građanskih sportskih društava i obratno.

Maja 1897. godine osniva se boračko društvo «Srpski mač»⁴ sa ciljem propagiranja viteškog sporta, borenja mačem i sabljom. Ovo društvo je u svojim redovima imalo i izvanrednog mačevaoca poručnika vojske Kraljevine Srbije Dragomira T. Nikolajevića, koji posle nekoliko godina pokreće vežbanje savatea u Srbiji.

3. POJAVA I RAZVOJ SAVATEA U SRBIJI

Savate se pojavljuje u Francuskoj još u 16. veku, ali za prvog učitelja smatra se Mišel zvani Piso⁵, koji u prvoj polovini XIX veka obučava parižane savateu. Piso objavljuje knjigu «Teorija savatea i kanea» za obuku pariske omladine.⁶ Mišel Piso je uveo Čarlsa Lekura u savate. Lekur 1830. godine sistematizuje savate i postavlja ga u oblik takmičarske aktivnosti odnosno sporta. Pomenuti učitelj savatea je sistematizovao tehnike i odredio pravila koja su i do današnjeg dana u većini sačuvana. Tako se savate iz tog vremena, pre skoro 200 godina, nije mnogo promenio i zadržao je svoju autentičnost. Prema pisanju Dragomira T. Nikolajevića veliki pomak za savate napravili su profesori savatea, takozvani «profesionalci», koji su držali časove obuke tehnike i tako zarađivali za «hleb». Oni su od savatea učinili neobično savršenstvo, a veliki javni časovi za publiku uticali su da mnogi zavole savate. »Mnogi gledaoci koji su imali rđavog pojma o njemu, dobili su sasvim druge ukuse i postali pravi obožavaoci boksa».⁷

¹ S. Ilić, S. Mijatović, 1994, str. 93

² L. Popović, 1907, str. 100

³ L. Popović, 1911, str. 61

⁴ S. Živanović, str. 66

⁵ D. T. Nikolajević, 1914 str. 19

⁶ P. Tarravelo, L. Ceruti, 2007, str. 58

⁷ D. T. Nikolajević, 1914, str. 20

Donosioci evropske kulture u Srbiju su, pored ostalih, i oficiri srpske vojske koji su školovani u inostranstvu. Pitomci su odlazili na školovanje u Austro-Ugarsku, Nemačku, Rusiju, Francusku i Belgiju. Po ugledu na druge evropske zemlje, savate je 1875. godine zvanično uveden u vojnu obuku u Francuskoj, a u knjizi «Priručnik za podučavanje gimnastike i mačevanja» savate ima svoje mesto, gde je u slikama i reči opisana obuka savate tehnike.¹ Naredbom ministra vojnog od 11. Oktobra 1902. godine «određen je za državnog pitomca u Francuskoj, za školu borenja, artiljerijski kapetan 2. klase Dragomir T. Nikolajević.² Srpski kapetan u Vojnoj školi Joinville le Pont pohađa nastavu u koju je uključena i obuka u savateu (francuskom boksu). Ovo i sam autor potvrđuje na prvim stranama knjiga «Boks francuski i engleski», kada piše da se, pored ostale literature, u pisanju knjige služio i iskustvom stečenim u školi «Joinville le Pont» gde je bio pitomac. Naredbom za odlazak na školovanje u Francusku Vojno ministarstvo zapravo utiče na postavljanje kamena temeljca za savate sport u Srbiji.

Naredne 1903. godine Nikolajević je proizveden u čin kapetana 1. klase. Izuzetno bitan datum za savate tj. za «boksiranje»³ predstavlja 18. mart 1904., kada je na sednici Beogradskog Sokola doneta odluka da nastavnik borenja u Vojnoj akademiji Dragomir T. Nikolajević obuči «boksiranje» dva člana Sokola⁴. Još 1909. godine Nikolajević nagoveštava izdanje “Vojne biblioteke racionalnog fizičkog rada”. Prema rečima autora knjiga bi sadržala podatke iz Vojne škole Joinville le Pont, podatke dela fiziologa dr Dešenua, dr Tisea, Mišoa i drugih. Pored pomenutih, bili bi iskorišćeni i izvori autorovih prijatelja sa Vojnog centralnog instituta u Stokholmu, majora Fika i kapetana Jopta. Takođe, korišćeni bi bili i podaci engleskih dela, italijanskih dela i lična iskustva autora. Nije nam poznato zašto delo nije ugledalo svetlost dana, ali i sama ideja imala je pozitivan uticaj na razvoj fizičke kulture i savatea u Srbiji, a bilo je predviđeno da obuhvati minimum deset različitih oblasti i to:

1. Pešačenje i trčanje sa naročitim odeljkom o respiraciji, kapacitetu pluća i elastičnosti «muskula»
2. Pedagoški, medikalni, ortopedski, fizički rad i masaža.
3. Mačevanje
4. Plivanje, «Vota-polo», Veslanje
5. Boks - engleski i francuski
6. «Fut-bol (ralbi i asosiješon)»
7. «Lon-tenis»
8. «Pleton-bošk»
9. Rvanje itd.⁵

Kapetan Nikolajević nije jedini koji je pokušavao da Srbiji predstavi savate. Godine 1911. Milenko Arsović izdaje knjigu «Viteške igre i sportovi i fizičko vaspitanje

---

¹ P. Tarravelo, L. Ceruti, 2007, str. 155

² Ministarstvo vojno, 1902, (odluka ministra vojnog od 11 oktobra)

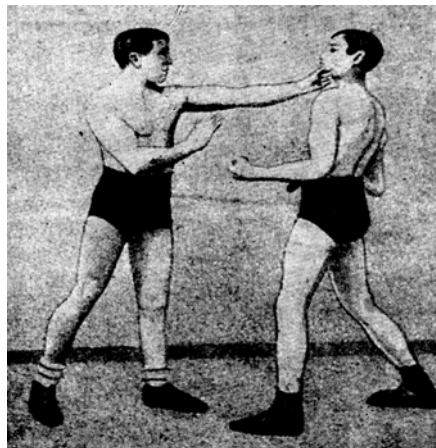
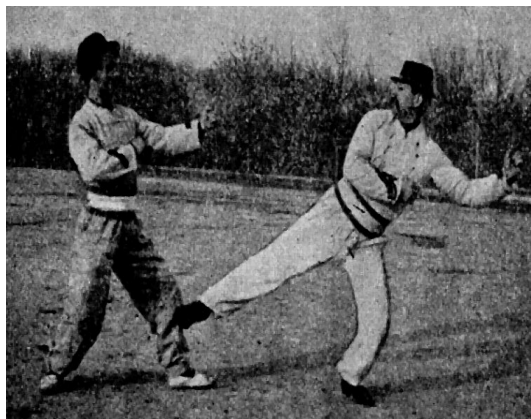
³ U to vreme za boksiranje se smatralo i englesko (samo rukama) i francusko (i rukama i nogama)

⁴ Z. Ćirković, S. Jovanović, 2002, str. 81

⁵ Ministarstvo vojno, 1909, str. 95-96

našeg naroda». Artiljerijski poručnik Arsović ovom knjigom daje značaj fizičkoj kulturi u Srbiji, predstavljajući kroz nju fizičko vaspitanje u najrazvijenijim zemljama tog vremena, kao i sportove koji su u tada bili najzastupljeniji. U odeljku knjige «Borba» autor navodi «Boksiranje» odnosno dve vrste boksiranja i to englesko i francusko. Englesko boksiranje je borba pesnicama dok se Francuzi služe i nogama i rukama. Dalje autor navodi: «Francuski način boksiranja je kombinovana borba rukama i nogama. Ovaj kombinovani rad čini da je francuski boks u prevazi nad engleskim kako u pogledu razvijanja telesne snage, tako i u pogledu samog borenja. Odličan engleski bokser ne bi mogao lako pobediti tako isto odličnog francuskog boksera». Autor u tekstu navodi da nije u mogućnosti da u potpunosti opiše pomenuta «boksiranja» ali se nada da će upoznati čitaoca sa opštim pravilima i da će da će se ovi korisni sportovi odomačiti na našim prostorima.

Godine 1914., pred sam Prvi svetski rat, Ministarstvo vojno odobrava prodaju dve knjige: «Rvanje» i «Boks francuski i engleski». Tadašnji vojni ministar Dušan Stefanović odobrio je prodaju knjige «Rvanje» po ceni od 1 dinar za građanstvo i 0.5 dinara za vojsku. Pored ove, odobrava i prodaju knjige «Boks Francuski i Engleski» po ceni od 2 dinara.¹

sl. 1 tehnike savatea (francuskog boksa) sl. 2 tehnike klasičnog (engleskog) boksa

Ove dve knjige predstavljaju prvu ozbiljnu literaturu koja se bavi borilačkim sportovima u Srbiji. Iz dela poručnika Arsovića i kapetana Nikolajevića možemo primetiti da su se francuski i engleski boks u početku na našim prostorima razvijali ravnomerno.

Nikolajević u svome delu nizom sjajnih opisa predstavlja čitaocu savate, a pre svega njegovu prednost svestranog razvoja. »Da bi se od boksa imalo koristi, mora se terati na rad takođe noge kao i ruke, isto tako energično levu stranu tela kao i desnu. Mora se razvijati muskuli leđni, kao i oni prsiju i trbušni, prema tome, sledstveno, mo-

¹ Ministarstvo vojno, 1914, str. 402-403

ra se vežbati dakle i razvijati podjednako svi delovi tela. Najbolje i najprobitačnije vežbanje za pravilno razviće bića dakle, koje je manje specijalno, pod specijalnim vežbanjem razume se ono, koje najmanje lokalizuje svoja dejstva na ograničeni deo tela, ili isključuje razviće drugog dela tela, naručitu sposobnost, bilo snagu, bilo okretnost, bilo umešnost ili brzinu izvršenja». Dalje autor navodi da je savate najmanje «specijalan» od bilo kojih drugih vežbanja, jer teži da se svi mišići i sposobnosti podjednako razvijaju. Nikolajević u svom delu veliku pažnju poklanja korektivnom i preventivnom dejstvu savatea na telo vežbača «francuski je boks, dakle, tip vežbanja koji ne deformiše telo ni najmanje, šta više, može se reći; da je to vrsta vežbanja koja može da ispravi stav, kad ovaj ima težnju da se izvije, to je jedno vežbanje u istinu odano pozitivnom ortopedskom dejstvu». Pozitivna dejstva savatea vide se u konstataciji fiziologa Fernana Lagranža koju autor takođe navodi. Pošto je analizirao sva fizička vežbanja u pogledu racionalnog razvića dao je francuskom boks nadmoćnost nad svim ostalim vežbanjima¹. Potpukovnik (u to vreme) povezuje i upoređuje savate sa mačevanjem zbog velike složenosti pri borbi. Konkretno misli na veliki broj napada, kontri, odbrana. »Sve to čini da se mora mnogo misliti kao u mačevanju». Autor daje i poređenje engleskog i tadašnjeg francuskog boksa «Engleski je boks i ako je samo rukama ipak brutalniji. Englesko boksiranje na jednom javnom času liču potpuno na pravu borbu uličnu, jer je takva priroda samog engleskog boksa pošto pravila njihova dozvonjavaju da se izvede čitava serija udaraca i kontri bez prekida ne gledajući da li je ko udaren i koliko puta, dok je u francuskom boks u jednoj borbi javnog časa čim je ko udaren odamah mora da se javi sa reči tuše(udaren) pa se ponovo meće u stav i produži do prvog udara kada se opet zaustavi da javio ko je udaren, te se ponovo otpočne borba».

Sigurno da veliki uticaj na zaustavljanje razvoja savatea, kao i uopšte sporta u Srbiji, ima početak Prvog svetskog rata. Ovaj rat je čovečanstvu naneo velike materijalne i ljudske gubitke, a Srbija takođe preživljava teške dane od totalnog sloma i teškog povlačenja preko Albanije do velikog povratka i proboja Solunskog fronta. Srpski borci odlaze u krvavi četvorogodišnji rat, noseći sa sobom i veštinu francuskog boksa, a sudbina i istorijski tokovi spojili su ih upravo sa ratnim i sportskim prijateljima – borcima iz Francuske.

Osnivač savatea u Srbiji Dragomir Tome Nikolajević kraj rata dočekuje u činu pukovnika. Iza ovog svestranog sporiste stoje visoki rezultati na svim dužnostima koje je obavljao kao srpski oficir. Odlikovao je sa ordenom Svetog Save trećeg reda, Svetog Save četvrtog reda, Spomenicom za Srpsko-turski rat, Spomenicom za Srpsko-bugarski rat, Spomenicom za Evropski rat, Francuskim ordenom legije časti-oficirskim, Francuskim ordenom ratnog krsta sa palmom, Engleskim ordenom kupatila 3 kl., Grčkim ordenom kralja Đorđa I i Ruskim ordenom Svetog Stanislava II stepena. Po povratku iz rata njegov rad u sportu se ne završava, a 1924. daje predgovor za delo «Vojni sport», čiji je autor olimpijski atletski trener za Jugoslaviju, kapetan R. J Hoke. Po formiranju Jugoslovenskog amaterskog bokserskog saveza Nikolajević postaje njegov predsednik, uspešno se bavi kinologijom i izdaje dve knjige iz pomenute oblasti. Prva knjiga se zo-

---

¹ D. T. Nikolajević, 1914, str. 21

ve «Dresura poentera i setera» koja je izdata 1927. godine a druga «Odgajanje i dresura lovačkih pasa» izdata 1931. godine. Pored ovih izdanja Nikolajević je bio i urednik «Saveznog lovca».

4. ZAKLJUČAK

Burna zbivanja i krvavi ratni sukobi, tokom 19.-og i početkom 20.-og veka, predstavljali su svojevrsnu prepreku i značajno usporavali razvoj školstva, kulture i sporta u Srbiji. Ipak, moguće je uočiti tri osnovna pravca razvoja borilačkih sportova i sporta uopšte, koji se prepliću sa razvojem fizičkog vaspitanja u Srbiji. Prvi pravac razvoja fizičkog vaspitanja i borilačkih sportova prati se kroz njihovo mesto i ulogu u građanskim školama, drugi pravac predstavljale su vojne škole, dok treći pravac predstavlja nastanak i razvoj građanskih sportskih društava i sportskih klubova. U Velikoj školi, koju je 1808. godine osnovao Dositej Obradović, već druga generacija imala je mačevanje, a od 1884. godine polaznici Velike škole, koja je nastala iz Liceja, imaju i elemente drugih borilačkih veština i sportova. Krajem 19.-og veka u novonastalim Sokolskim i sportskim društvima, prezentuje se i populariše veći broj borilačkih sportova, među kojima je i «pesničenje». Jedan od «sokola» bio je i Dragomir Nikolajević. On, nakon povratka sa službe u Francuskoj, donosi u Srbiju iskustva i poznavanje veštine francuskog boksa, koji je u Francuskoj u Vojne škole zvanično uveden 1875. godine. Godine 1904., na sednici Beogradskog Sokola, doneta je zvanična odluka da Nikolajević savateu obuči dvojicu članova društva, a knjiga o boksu i savateu, koju je izdao 1914. godine, ni danas nije izgubila na značaju i aktuelnosti. Zbog svog doprinosa razvoju savatea u Srbiji, kao i izdavačke delatnosti iz ove oblasti, smatra se osnivačem savatea u Srbiji, a današnjih 30-ak savate klubova u Srbiji ponosni su na začetnika «savate ideje», velikog i svestranog sportskog radnika i oficira Kraljevine Srbije iz njene najteže i najslavnije prošlosti.

LITERATURA:

1. Arsović, M. (1911): *Viteške igre i sportovi i fizičko vaspitanje našeg naroda*. Beograd: Arsović, M.
2. Ćirković, Z., Jovanović, S. (2002): *Borenje*. Beograd: FSFV.
3. Ilić, S., Mijatović, S. (1994): *Istorija fizičke kulture Kneževine i Kraljevine Srbije*. Beograd: FFK.
4. Ljušić, R., Bojković, S., Pršić, B., Jovović, B. (2000): *Oficiri u visokom školstvu Srbije*, Beograd: Vojnoizdavački zavod.
5. Nikolajević, D. (1914): *Boks francuski i engleski*. Beograd: Biblioteka fizičkog vaspitanja.
6. Ministarstvo vojno (1902, 1909, 1914): *Službeni vojni list*. Beograd.
7. Popović, L. (1907): *Srpski Soko*, br.5, I. Sr.Karlovcu,
8. Popović, L. (1911): *Srpski Soko*, br. 4,V. Sr.Karlovcu.
9. Tarravelo, P., Ceruti, L. (2007): *Savate-Kane-Baton*. Pariz: Federation Francaise de Savate Bohe Franciase et DA.
10. Živanović, S. (1932): *Jugoslavenski sportski almanah I*, br. 1. Beograd.

HISTORY OF SAVATE (FRENCH BOXING) IN SERBIA FROM XIX CENTURY TILL THE END OF THE FIRST WORLD WAR

The second half of XIX century in Serbian national history is the period of constant struggle for independance initiated by Serbian Revolution in 1804. As a result of both, the historical events and the wakening of national consciousness, awareness for educational development was an unavoidable and important issue. Considering physical culture, educators who made efforts to provide developing of physical culture were mostly themselves educated abroad.

The great step forward in the physical culture was made after Congress in Berlin in 1878 when Serbia was declared independent principality. The number of Serbian intellectuals came back in their country. They brought knowledge about certain sports and physical activities that were practiced in Europe at that time.

Important part in the development of physical culture of our nation belonged to the army as the most organized institution. It sent its officers in the armies of great European nations to achieve and transfer knowledge to our people indirectly via army.

One of the first officers educated in French Fencing School (Joinville le Pont) back in 1902, Dragomir T. Nikolajevic brought in Serbia the first knowledge about both „English and French boxing – Savate“. Apart of training as a martial art teacher, he wrote the book „English and French Boxing“ published in Belgrade in 1914.

Keywords: Savate, Serbia, army, Dragomir Nikolajevic

“Dan“, 19. januar 2010.

У СУСРЕТ ШЕСТОМ КОНГРЕСУ ЦРНОГОРСКЕ СПОРТСКЕ АКАДЕМИЈЕ

Рашовић о

„Црној Гори и олимпизму“

На адресу Црногорске спортске академије свакодневно пристижу радови за шести Конгрес који ће се под називом Трансформациони процеси у спорту одржати од 1. до 4. априла, али још увијек није одређено да ли ће домаћин бити хотел „Плажа“ у Херцег Новом или „Палма“ у Тивту. До сада смо објавили наслове 18 радова, а у данашњем објављујемо још осам: 18. Горан Вучковић (Криминалистичко-полицијска академија, Београд), Миљивој Донсај (Факултет спорта и физичког васпитања, Београд); „Дискриминативни модел основних антропоморфолошких показатеља рукометашаца у првој фази делекције у функцији позиције у игри“; 19. Стево Поповић, Мирослав Смајић (Факултет спорта и физичког васпитања, Нови Сад), Александар Јоксимовић (Факултет спорта и физичког васпитања, Ниш), Бојан Мишановић (Средња пољопривредна школа, Бачка Топола); „Разлике у тјелесној композицији фудбалера различитог ранга такмичења“; 20. Проф. др Павле Опавски (Црно-

горска спортска академија); „Насиље у спорту“; 21. др Димитрије Рашовић (Факултет за спорт и физичко васпитање, Никшић); „Црна Гора и олимпизам“; 22. доц. др Добрислав Вујовић, др Јовица Петковић (Факултет за спорт и физичко васпитање, Никшић); „Утицај спортског тренинга на развој неких специфичних моторичких способности рукометашаца-кадеткиња“; 23. Хасим Мекић, Бешни Мурић, Владан Милић, Фахрудин Маврић (Студијски програм Спорт и физичко васпитање Државног универзитета у Новом Пазару); „Разлике у моторичким способностима ученика спортиста и ученика неспортиста“; 24. Хасим Мекић, Хаци Милош Видаковић, Изет Хасровић, Оливер Раденковић (Студијски програм Спорт и физичко васпитање, Нови Пазар); „Разлике у морфолошким карактеристикама ученика спортиста и ученика неспортиста“; 25. Хасим Мекић; „Трансформација координације примјеном програма базичне функције спортске гимнастике“... 76.